

ГУМАНІТАРНА СТРАТЕГІЯ ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНИ

Конференція випускників програми академічних обмінів ім. Фулбрайта створила добру можливість наукової рефлексії на гуманітарний розвиток України після Євромайдану. Прискорений темп політичного процесу в 2014–2015 рр., коли лише за декілька місяців Україна пережила Революцію гідності, анексію Криму й військові дії на Донбасі, продемонстрував, наскільки важливим в умовах сьогодення є питання розроблення й ефективного втілення стратегії реформ саме в гуманітарному секторі.

Гуманітарна сфера, що включає в себе напрями культури, мовної політики, відносин з діаспорою, освіти, соціальної роботи, питання національних меншин тощо, традиційно залишалася на периферії інтересів наших можновладців. Однак карколомні зсуви у суспільних відносинах та ціннісно-цивілізаційних орієнтирах, що найочевидніше проявилися в боротьбі «двох Україн», побудованих, за Миколою Рябчуком, на двох протилежних моделях «совєтських і антисовєтських, євразійських і європейських, підданчо-патерналістських і громадянсько-індивідуалістичних» відносин¹, поставили вирішення гуманітарних проблем країни на перше місце.

Під час виступу на церемонії вручення Шевченківських премій у Національному музеї ім. Тараса Шевченка 9 березня 2015 р. Президент України Петро Порошенко заявив, що інструментом для реформ в Україні має стати нова культурна політика, яка є важливим розділом у Стратегії реформ «Україна-2020»². Як зазначив Президент, у сучасній українській культурі «розвиваються невідомі раніше

¹ Микола Рябчук: «Скажу чесно – нова Україна, без Донбасу і Криму, подобається мені більше» [Електронний ресурс] // *Historians*. – Режим доступу: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/intervyu/1458-mykola-riabchuk-skazhu-chesnova-ukraina-bez-donbasu-i-krymu-podobaietsia-meni-bilshe>.

² «Порошенко: Зброєю у боротьбі з ворогом стане культурна політика» [Електронний ресурс] // *Українська правда*. 9 березня 2015 р. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/03/9/7060925/#5510960054360132>.

процеси», зокрема йдеться про створення «сотні мистецтва», появу активістів соцмереж, а для держави важливо підтримати ці процеси.

Вивченню саме цих питань присвячена стаття Наталії Мусієнко, що відкриває «гуманітарний» розділ даного збірника. Як старший науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва пані Мусієнко дослідила все розмаїття творчого прояву й мистецького креативу, що з'явився на Київському Майдані взимку 2013–2014 рр., коли «могутня, імпульсивна творча енергія панувала на площах, вулицях Києва та в Інтернет-просторі, змінювала, формувала новий вимір суспільства і країни, і світу». Дослідниця також описала три виставки мистецтва Майдану, що були організовані програмою ім. Фулбрайта в Україні в 2014 р., і звернула увагу на важливість даних мистецьких заходів для подальшого розвитку культурної дипломатії в Україні.

Темі музейної реформи присвятила свою статтю національний кореспондент Європейського музейного форуму і доцент кафедри історії України та музеєзнавства Київського національного університету культури та мистецтв Катерина Смаглій. На основі європейського досвіду реформування музейної сфери автор запропонувала декілька напрямів модернізації українського музейництва, його менеджменту й маркетингу задля наближення цієї сфери до кращих світових практик і перетворення музеїв на ключові осередки місцевого розвитку та національного діалогу.

Під час гуманітарної панелі конференції випускників програм ім. Фулбрайта було озвучено багато доповідей на тему мовної політики. Дискусія ще раз продемонструвала, наскільки складним і чутливим для українців є питання вжитку української мови та двомовності. Як інструмент передачі інформації, який не лише дозволяє сформулювати думки, але й водночас слугує механізмом формування певного світогляду, мова може стати частиною маніпулятивних технологій та ідеологічного впливу на свідомість за допомогою вербальних і невербальних засобів. Вивченню цих процесів присвячена стаття професора Черкаського державного університету Світлани Жаботинської.

Описавши розвиток власного наукового проекту з дослідження неологізмів, створених Майданом і Антимайданом, автор запропонувала негайно змінити політичну риторичку обох сторін конфлікту та вдатися до мови толерантності й порозуміння. Цьому може сприяти проект «Усвідомлення свідомості», започаткований С. Жаботин-

ською. Він інформує суспільство про технології маніпулювання свідомістю за допомогою вербальних та інших засобів, а також вчить людей думати самостійно й не застосовувати мову як зброю для роздмухування ворожнечі та ненависті.

Як зазначила доцент Криворізького національного університету Марина Цегельська, розширення нових міжнародних мереж зв'язку та розвиток технологій як в англomовних країнах, так і за їх межами робить використання англійської мови дедалі динамічнішим. Автор наголошує на необхідності запровадження нових технологій, які можуть підвищити ефективність навчання англійської мови як засобу міжнародного спілкування, зокрема в науковій сфері.

Нарешті, завідувач кафедри соціальної роботи ім. В. Полтавця Національного університету «Києво-Могилянська академія» Надія Кабаченко розглянула процес професіоналізації соціальної роботи й описала труднощі та непорозуміння, що виникають на цьому шляху, особливо з Міністерством юстиції. Професор Кабаченко пропонує легалізувати інноваційні практики соціальної роботи в Україні та підсилити роль академічної спільноти в інституціоналізації та розвитку даної сфери.

Катерина Смаглій,

доктор філософії в галузі історії,
директор Київського офісу Інституту Кеннана,
доцент кафедри історії України та музеєзнавства
Київського національного університету культури та мистецтв
Fulbright Scholar Program, 2012–2013,
Kennan Institute, Woodrow Wilson International
Center for Scholars

Світлана Жаботинська,

доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Fulbright Scholar Program,
1994–1995, University of Illinois, Urbana-Champaign
2000–2001, University of California, San Diego